

Alþingi

Kirkjustræti
150 Reykjavík

Reykjavík 29. apríl 2019

Tilv. 1904114/0.7.3

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á upplýsingalögum nr. 140/2012, 780. mál - þingskjal 1240

Vísað er í tölvubréf frá nefndasviði Alþingis dags. 11. apríl sl. þar sem óskað er eftir umsögn Þjóðskjalasafns Íslands um frumvarp til laga um breytingu á upplýsingalögum nr. 140/2012. Þjóðskjalasafn vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum, sem eru þær sömu og safnið sendi forsætisráðuneytinu í bréfi dags. 24. janúar sl. í umsögn um frumvarpsdrögin á fyrri stigum.

Aðgengi að opinberum gögnum byggir í stórum dráttum á tveimur lagabálkum, þ.e. upplýsingalögum nr. 140/2012 sem gilda um aðgengi að upplýsingum sem eru yngri en 30 ára, sbr. 4. mgr. 4. gr. laganna, og lögum nr. 77/2014 um opinber skjalasöfn sem gilda um aðgengi að upplýsingum sem eru eldri en 30 ára, sbr. 1. mgr. 25. gr. laganna. Í frumvarpi um breytingu á upplýsingalögum er gert ráð fyrir að Alþingi og stofnanir þess, eftir því sem nánar er afmarkað í lögum um þingsköp Alþingis og reglum sem forsætisnefnd Alþingis setur á grundvelli þeirra, ásamt dómstólum og dómstólasýslunni falli undir lög. Það tryggir almennan rétt til upplýsinga þessara aðila sem eru 30 ára og yngri, með þeim takmörkunum sem fram koma í frumvarpinu. Þessi aukni aðgangur er mikilvæg réttarbót.

Þjóðskjalasafn Íslands vekur athygli á að aðgengi að og varðveisla á skjölum Alþingis og umboðsmanns Alþingis, sem eru 30 ára og eldri, er ekki tryggð í lögum. Þegar lög um opinber skjalasöfn voru sett árið 2014 ákvað löggjafinn að þau lög skyldu ekki ná til Alþingis og umboðsmann Alþingis sbr. 3. mgr. 14. gr. laganna. Af ákvæðinu leiðir að Alþingi og umboðsmaður Alþingis eru hvorki skyldug að afhenda skjöl sín til varðveislu til Þjóðskjalasafns Íslands né að fylgja reglum sem settar eru á grundvelli laganna um skjalavörslu og skjalastjórn. Var þetta breyting frá þágildandi lögum nr. 66/1985 um Þjóðskjalasafn Íslands. Vegna þessa eru engin lög sem gilda um aðgengi og varðveislu að skjölum Alþingis. Hins vegar falla dómstólar og dómstólasýslan undir lög um opinber skjalasöfn sbr. 2. og 3. tölul. 14. gr. laganna og þannig er varðveisla og aðgengi að upplýsingum þessara aðila tryggð með lögum.

Samkvæmt frumvarpi um breytingu á upplýsingalögum mun 4. mgr. 4. gr. laganna orðast svo: „Lög þessi gilda um aðgang að gögnum í 30 ár frá því að þau urðu til. Er þá miðað við síðustu innfærslu eða síðasta bréf afgreidds máls. Frá þeim tíma fer um aðgang samkvæmt lögum um opinber skjalasöfn.“ Af ákvæðinu má skilja að um aðgengi að gögnum sem eru 30 ára eldri, hjá öllum þeim aðilum sem falla undir upplýsingalög, gildi lög um opinber skjalasöfn en svo er ekki samanber ofangreint.

Mikilvægt er að aðgengi og varðveisla að gögnum Alþingis og stofnana þess sé tryggð óháð aldri þeirra. Á það benti Þjóðskjalasafn Íslands m.a. í umsögn dags. 20. febrúar 2014 um frumvarp sem varð að lögum um opinber skjalasöfn. Taldi safnið að einfaldast væri að Alþingi yrði áfram afhendingarskylt til Þjóðskjalasafns en ef það væri ekki viðunandi væri eðlilegt að setja sérstök lög um skjalasafn Alþingis og undirstofnana þess. Þessi athugasemd á enn við og telur Þjóðskjalasafn að tilefni sé til að skoða þessi mál að nýju samhliða breytingum á upplýsingalögum.

Virðingarfyllst,

Hrefna Róbertsdóttir
Þjóðskjalavörður